

1986. május 12.

Javaslat "az egészség támogatása, segítése és a betegség megelőzése" című társadalmi program-tervezet elkészítéséhez.

Felvetések a hazai dohányzási magatartás megváltoztatására, a dohányzás egészségkárosító hatásának csökkentésére.

CÉL: EL KELL ÉRNI, HOGY 2000-re A LAKOSSÁG 80%-a LEGYEN NEMDOHÁNYZÓ!

Összeállította: dr. Pákozdi Lajos. Kékestető

- 1./ A cigarettázás a betegségek és a korai halálozás legjelentősebb, de egyben elkerülhető oka. Megdönthetetlenek a bizonyítékok a dohány élvezete és számos betegség közötti összefüggést illetően. A dohányzás felelős a tüdőrákok 90%-áért, az idült hörghurut és tüdőátulás 75%-áért és a szívinfarktusok 25%-áért, valamint számos más szervezetben előforduló rákért, terhességi szövődményekért, gyomor-bélrendszeri elváltozásokért. Ezeken felül a passzív dohányzás is egészségkárosító tényező.

Mindezek tudatában magunkévá kell tennünk, hogy egyéni, közösségi, társadalmi szempontból a "nemdohányzás a normális szociális magatartás".

- 2./ A dohányzási epidémia terjedésének megakadályozására szükséges, hogy a vezetők /a felelős állami vezetők, a párt, a szakszervezetek és más testületek tisztségviselői, az ifjúsági szervezetek irányítói, a Magyar Néphadsereg vezetői, az országos, a területi, megyei, fővárosi egészségügyi, oktatásügyi, művelődésügyi, közigazgatási ágazatok irányítói, a Hazafias Népfront, a Vöröskereszt vezető aktivistái, a sport szervezetek vezetői, az egyházi vezetők, a társadalmi, kulturális, tudományos életünk, közéletünk tudatformálói/ népszerűsítsék a nemdohányzó életformát, tevékenykedjenek egészségkultúránk emelése, az egészséges életmód-minták terjesztése érdekében.

- 3./ Az Egészségügyi Minisztérium

- szerezzen érvényt a dohányzás visszaszorítása tárgyában kiadott, az egészségügyi intézményekre vonatkozó állásfoglalásának /1/,
- nyilvánítson határozott véleményt az egészségügyi intézeteken belüli dohányzási lehetőségekről,
- ne engedélyezze az egészségügyi intézeteken belül működő kereskedelmi egységekben az egészségkárosító cikkek - pl.: dohányárúk - forgalmazását,
- segítse elő a lakosság körében végzendő dohányzás elleni propaganda-munka hatékonyságát, teremtse meg ennek feltételeit,
- szorgalmazza a dohányzás egészségkárosító hatását bizonyító, szemléltető, agitációs propaganda-anyagok kiadását /2/,
- a dohányzás elleni küzdelem tárgykörében építsen ki széleskörű kapcsolatot más országok egészségügyi hatóságaival az együttműködés és információ-csere érdekében.

4./ A nevelési - oktatásügyi szakágazat

- növelje, erősítse az egészségügyi felvilágosító és nevelő munkát a dohányzás mellőzése érdekében a gyermekek, a fiatalok, általános iskolások, középiskolások, főiskolások és egyetemi hallgatók körében /3/ ,
- teremtsen fokozottabb lehetőséget "az egészség segítése -- a betegség megelőzése" c. társadalmi program kérdéseinek oktatására a tanintézeti, főiskolai, egyetemi képzések, továbbképzések során,
- a nevelők, tanítók, tanárok, oktatók mellőzzék a fiatalok előtti dohányzást /4/.

5./ Művelődésügyi szakágazat. Posta-ügyi feladatok.

- A könyvkiadók, filmstúdiók, színházak, a televízió- rádió-sajtó illetékesei biztosítsák, szorgalmazzák a dohányzás egészségkárosító hatását bemutató, az egészséges életmód előnyeit kiemelő, hangsúlyozó művek kiadását, televíziós, rádiós programok megszervezését, az egészséges életmódot népszerűsítő írások sajtóban történő közzétételét.
- A színházakban, mozikban, művelődési házakban, kultúrközpontokban csak a "kijelölt" helyiségekben lehessen dohányozni.
- A Posta Vezérigazgatósága hozzon forgalomba egészséges életmódra utaló, dohányzás elleni alkalmi bélyegeket, alkalmi levelezőlapokat /5/.

6./ a./ Üzlethálózati körben a Belkereskedelmi Minisztérium hozzon intézkedést, hogy

- ne tartsanak nyitva a dohányboltok munkaszüneti napokon, vásár- és ünnepnapokon,
- az élelmiszerboltok ne forgalmazzanak dohányárut /Megvalósítandó: "Dohányárut a dohányboltból"/ /6/,
- a kereskedelmi dolgozók ne részesüljenek jutalékban a dohányipari termékek eladásából származó forgalmi bevételek alapján,
- ne szolgáljanak ki dohányipari termékeket 16 éven aluliaknak sehol sem,
- az áruházakban, az élelmiszereket, cukrászati készítményeket árusító üzletekben korlátozzák a dohányzást,
- a pénzügyőrök ne kapjanak kedvezményes áron havi 15 doboz cigarettát /a "kedvezményezett összeget" a Pénzügyőrség fizeti!/, ne keljen nekik kötelezően, havonként 300 db szivarkát vásárolni /7/,
- a cigarettás dobozokon alkalmazzanak "a dohányzás káros az egészségre" felirat mellett más, a dohányzás károságára utaló figyelem-felhívó szövegeket is /8/.

b./ Vendéglátóipari szakágazatban a Belkereskedelmi Minisztérium

- szerezzen érvényt korábbi, a dohányzás korlátozására vonatkozó állásfoglalásának /9/,

- növelje a nemdohányzó cukrászdák, eszpresszók, éttermek számát.

7./ A tömegközlekedési /vasút és autóbusz közlekedési/ hálózatban az illetékesek

- továbbra is biztosítsák az egy váróhelyiséggel ellátott vasúti megállóhelyek várótermében, továbbá a több utastérrel rendelkező állomásokon - egy helyiség kivételével – valamennyi váróteremben, valamint a gyermekek, tanulók részére fenntartott várótermekben, a kultúrtermekben a "dohányfüst-mentességet", /10/,
- növeljék a vonatokon a nemdohányzó szakaszok számát,
- korlátozzák a hálókocsokban és étkezőkocsokban a dohányzást,
- a vezetőkre, kísérőkre, ill. az utasokra egyaránt tegyék kötelezővé a dohányzási tilalmat a közforgalmú, helyi, helyközi, nemzetközi és szerződéses autóbusz-járatokon, különjáratokon /11/.

8./ A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium

- segítse elő a nemesített /kevesebb káros anyagot tartalmazó/ dohányfélék előállítását, a különböző dohányfajták égőképességének a javítását, a cigaretták főfüstje káros anyagainak további csökkentését,
- ne engedélyezze a filter nélküli cigaretták gyártását,
- szabja meg a cigaretták nikotin, kátrány és szénmonoxid tartalmának felső határát,
- tegyen közzé tájékoztatót a dohánytermékek nikotin, kátrány és szénmonoxid tartalmáról /12/.

9./ A sajtó - rádió - televízió feladatai.

- A tömegtájékoztatási eszközök feladatkörükből eredő tevékenységük során rendszeresen működjenek közre a lakosságnak egészséges életmódra való nevelésében és segítsék elő az általános egészségügyi műveltség színvonalának emelését /13/.
- A sajtó - rádió - televízió igényelje az Egészségügyi Ismeretterjesztést segítő Tanács 340 szakértőjének munkáját, segítségét /14/. Az egészségügyi ismereteket közlő, egészségnevelő célú írások csak e Tanács tagjainak egyetértő véleménye alapján jelenhessenek meg a sajtó hasábjain, csak az általuk korrektnek minősített riportok hangozhassanak el a "rádióban, televízióban /15/.
- A televízióban a szereplők, az egyéni előadók, vagy csoportos beszélgetések résztvevői adás közben ne dohányozzanak.
- A televízió "Képűjság" c. műsora adásnaponként sugározzon - közérdekből - egészségügyi ismereteket közlő, egészségnevelő jellegű tanácsokat, jelmondatokat.

10./ A Néphadsereg - Rendőrség - Munkásőrség állománya körében:

- szükséges, hogy a korábbinál nagyobb hangsúlyt kapjon az egészségvédelem, egészségnevelés.
- Az egészség megőrzése - a betegség megelőzése program sikerét -- a dohányzási magatartás vonatkozásában is -- segítsék elő a parancsnokok, a vezetők személyes, példamutató magatartásukkal.
- Kiemelten fontos a sorkatonai szolgálatra bevonuló fiatalok közötti, dohányzás elleni nevelő munka fokozása.
- Célszerű az "állományi" foglalkozásokon, a klub rendezvényeken, a TV szobákban a dohányzás korlátozása.
- Mérlegelendő a hadgyakorlatokon a mozgó-büfékben történő dohánytermékek árusításának korlátozása, megszüntetése.

11./ Dohányzási magatartás a minisztériumokban, tudományos üléseken és a mintaközvetítő személyiségek körében.

A MTA Elnöksége 1979-ben úgy határozott, hogy tagjai az ülések ideje alatt tartózkodnak a dohányzástól és erre felkéri a meghívottakat is /16/.

- A "határozat példája" nyomán indokolt a miniszteri, államtitkári, miniszterhelyettesi üléseken, csoportfőnöki értekezleteken, főosztályvezetői, osztályvezetői, vezetői tanácskozásokon az orvosi és nem orvosi Tudományos Társaságok, Szövetségek, Egyesületek rendezvényein, konferenciáin, a kongresszusokon mellőzni a dohányzást, tartózkodni a dohányzástól.
- Az egészségügyi dolgozók és a nem egészségügyi szakágazatban dolgozó, mintát közvetítő szakemberek, vezetők, pedagógusok, tömegkommunikációs személyiségek körében el kell érni, hogy a dohányzási magatartást hivatásetikai kérdésként kezeljék, nyilvános szerepléseik alkalmával ne dohányozzanak és legyenek a dohányzás elleni küzdelem szószólói.

12./ Dohányzási magatartás a közéletben, a munkahelyeken, közösségekben, általában a több ember tartózkodási helyéül szolgáló helyiségekben.

- Az egészségügyi felvilágosító, egészségnevelő munkánkkal, a közfelfogás megváltoztatása útján el kell érni, hogy az emberek tudatában a dohányzás, mint nem kívánatos, nem természetes viselkedési mód rögződjék.
- A közvéleményben elfogadottá kell tenni azt a szemléletet, hogy a dohányzás a gyermekeknek tilos és dohányozni gyermekek, terhesek, betegek jelenlétében nagyfokú felelőtlenség, a nemdohányzók jelenlétében pedig tapintatlanság.
- Intézkedéseinkkel biztosítanunk kell a nemdohányzóknak a dohányzókkal szembeni védelmét.
A dohányzók részére pedig úgy tegyük lehetővé a dohányzást -- a dohányzók csak úgy

élhessenek a dohányzáshoz való jogukkal --, hogy ezen magatartásuk másnak, másoknak kellemetlenséget, kárt ne okozzon /30/. Szükséges dohányzó helyiségek kijelölése.

- Egészségre ártalmas munkahelyeken, tűzvesélyt jelentő foglalkozási körökben meg kell tiltani a dohányzást. /17/.
- El kell érni -- a felnőttek, a szülők, a család, a ' nevelők, az egészségügyiek közös, összehangolt munkájával --, hogy minél kevesebb fiatal szokjon rá a dohányzásra, illetve a rászokás időpontja minél későbbi életkorra tolódjék.
- Vezetők , beosztottak, ügyintézők , ügyfelek, szolgáltatók, szolgáltatásra várók tegyék magukévá azon tény, hogy a dohányzás önpusztítás, a dohányzók környezetében élő nemdohányzók részére pedig kárt okozó magatartás.
- Tudatformáló, nevelő munkánk nyomán a'közösség ítélje el azokat, akik tudatosan kárt, egészségkárosodást okoznak önmaguknak.
- Ítélni el a társadalom azon terheseket, akik orvosi tanács ellenére is dohányoznak, magatartásukkal tudatosan veszélyeztetik leendő utódaik, a jövő nemzedéke egészségét.

13./ Dohányzás a Parlamentben, az országgyűlési képviselők körében.

Mottó: A Magyar Országgyűlés Irodájának tájékoztatása szerint a képviselői és kongresszusi ülésteremben, valamint az országgyűlés karzatain tűzrendészeti tilalom miatt nem lehet dohányozni. A bizottsági és a minisztertanácsi üléseken, ill. egyéb tárgyalásokon nincsen dohányzási tilalom /18/.

- Célszerű lenne; ha a felelős állami vezetők, az országgyűlési képviselők nemcsak tűzrendészeti okok miatt mellőznék a dohányzást üléseiken, hanem egészségügyi megfontolásból, egyéni és közösségi szempontoktól vezérelten is tartózkodnának megbeszéléseiken, vitatkozásaik közepette e káros gyakorlattól. - Ha a képviselők dohányfüstmentessé tennék tanácskozásait, állásfoglalásuk példaként szolgálhatna más főhatóságok, országos intézmények, szervezetek, egyesületek vezetői és az egyének számára is.
- Legyenek a Parlamentben is "dohányzásra kijelölt helyiségek".

14./ Ifjúsági szervezetek, klubok, szabadidő központok feladatai:

- Biztosítsanak különböző kulturális rendezvények, vetélkedők, szórakozási lehetőségek, versenyek szervezésével, a tömegsport-mozgalom kiszélesítésével hasznos, az egészséges életmódra nevelő programokat fiataljaink részére.
- Formálják, alakítsák ifjúságunk tudatát, gondolkodásmódját úgy, hogy számukra legyen idegen, legyen nem kívánatos minden, ami veszélyezteti az egészséget.
- Az ifjúsági összejöveteleken, a különféle fórumokon, programokon ne engedélyezzék a fiatalok dohányzását.

15./ Az Országos Közlekedésbiztonsági Tanács feladatai.

Mottó: Legtöbb foglalkozás nem engedi meg, hogy intenzív művelése közben dohányozzanak. Ez az emberek számára természetes. - Szabad-e, helyes-e, sőt erkölcsös-e dohányozni vezetés közben? /19/.

- Egészségi, közlekedésbiztonsági. okok miatt indokolt a gépjárművezetők és "vezető jelöltek" figyelmét felhívni a vezetés közbeni helyes dohányzási magatartásra /20/.
- Az Egészségügyi Szolgálat járművein meg kell tiltani a dohányzást. =

16./ Reklám, reklámetika.

- Meg kell akadályozni az egészségre ártalmas dohányárak bármi féle formában történő reklámozását. Megengedhetetlennek kell ítélni a burkolt, indirekt reklámozást is /21/.
- A társadalompolitikai célokat szolgáló propaganda /pl.: az egészséges életmód népszerűsítése/ pedig - mint reklám - legyen világos, igaz, etikus, tárgyyszerű, mértéktartó /22/.

17./ Dohányzás - népgazdaság - árpolitika.

- Megállapítandó: hogy a dohányzással összefüggésbe hozható betegségek, a betegállományban töltött napok, az idő előtti rokkantság, az idő előtti halálozás miatt kiesett munkanapok következtében elveszett és a gyógyításra fordított milliárdok - a dohányzás okozta tüzeset károkkal együtt - mennyivel múlják felül a dohányjövédékből eredő állami bevételt. /23/.
- Eldöntendő, hogy életbiztosítás esetén a nemdohányzók és dohányzók biztosítási díja egyforma legyen-e vagy sem.
- Megfontolandó a dohányárak árának, évről- évre, előre közölt arányban történő emelése: mely egyrészt csökkenthetné a felvásárlás mértékét, másrészt az emelésből származó többletbevételt szociálpolitikai célokra: kórházi ágyak, szociális intézmények létesítésére, rokkantak támogatására, a dohányzás elleni akciók segítésére, stb. lehetne fordítani. / 24/.

18./ A dohányzásról való leszoktatás kérdései.

- A járó- és fekvőbeteg intézményhálózaton belül, a dohányzásról leszokni kívánók szakszerű ellátása érdekében indokolt gondozói jellegű ellátó egységek, tanácsadók működtetése /25/.
- Célszerű az egészségügyi intézetek irányítása mellett, más szakágazatok közreműködésével, támogatásával, leszoktató kúrák, klub-foglalkozások szervezése.
- Elő kell segíteni a "nemdohányzó csoportok, közösségek" működését /26/.

- Gondoskodni kell a leszokást elősegítő, megfelelő gyógyszerkészítmények biztosításáról /27/.

19./ Adatgyűjtés - kutatási feladatok.

Felvetések:

- Szükséges a dohányárak hazai forgalmának "nyomon követéses" elemzése /28/.
- Meghatározandó a férfiak és nők dohányzásának aránya korcsoport, iskolai végzettség, szociális különbségek, foglalkozási körök, betegség-csoportok szerint.
- Javasolt, hogy az Egészségügyi Minisztérium Tudományos és Informatikai Főosztálya, a WHO által közölt tájékoztatók figyelembevételével, statisztikusok bevonásával állítson össze egy, a hazai viszonyokra alkalmazható kérdőívet, mely alapján felmérhető a lakosság egészségügyi helyzete, a kockázati tényezők egyes betegségekben játszott szerepei /29/.
- Kívánatos a "dohányzás és betegségek" kérdéseiről tárgyilagos, tényt közlő adatokkal időről- időre tájékoztatni a lakosságot."

Kiegészítések

- 1./ Az Egészségügyi Minisztérium 31/1980.számú állásfoglalása a dohányzás visszaszorítása érdekében teendő egyes intézkedésekről.

A dohányzás súlyos egészségkárosító hatással jár, ezért jelentős érdek fűződik a dohányzási szokások visszaszorításához. A dohányzás ártalmainak csökkentése elsősorban az orvosoktól, de valamennyi egészségügyi dolgozótól fokozott erőfeszítéseket kíván. A dohányzás visszaszorítása terén jelentős helyet kell kapnia az egészségvédésnek, és emellett a személyes példamutatásnak is.

A dohányzás ártalmaival kapcsolatos egészségügyi felvilágosító és nevelő munkának mindenekelőtt arra kell irányulnia, hogy a fiatalokat visszatartsa a dohányzástól, a dohányosokat pedig - különösen a szív, tüdő és érrendszeri megbetegedésben szenvedőket - fokozatosan leszoktassa a dohányzásról.

A felvilágosító és a nevelő munka fontossága mellett hangsúlyozni kell a személyes példamutatást és - bizonyos körben - az adminisztratív tilalmak szükségességét.

Felhívjuk ezért ismét az egészségügyi intézmények vezetőit, hogy a felügyeletük alatt álló intézményekben tegyenek hatékony intézkedéseket a dohányzás ártalmainak csökkentésére. Vezessenek be a betegekre, az egészségügyi dolgozókra és a látogatókra egyaránt kötelező dohányzási tilalmat azokban a helyiségekben, amelyek a betegek vizsgálatára, gyógykezelésére, elhelyezésére, étkezésére szolgálnak és ahol a betegek egyébként is rendszeresen megfordulnak /folyosók, büfék, betegkönyvtárak/. A tilalomról jól látható táblán kell tájékoztatást adni. Az intézkedések betartását ellenőrizni kell.

Ezen túlmenően is törekedjenek az egészségügyi intézmények olyan rendszabályok bevezetésére és szokások kialakítására, amelyek a közfelfogást kedvezően befolyásolhatják, és követendő például szolgálhatnak más munkahelyi kollektívák és közösségek számára is.

- 2./ Témák: Megbetegedési és halálozási arányok a dohányzók körében. -- Dohányzás és légúti betegségek. -- Szív- érrendszeri betegségek és a dohányzás. -- Fogamzásgátló tablettákat szedő dohányzók megbetegedési kockázata. - Dohányzás és rák. -- Dohányzás és az emésztőrendszeri károsodások. -- Terhesség alatti dohányzás következményei. - Passzív dohányzás károsága. -- Dohányzás hatása az anyagcsere folyamatokra. -- Dohányzás és gyógyszerkölcsonhatások.

- 3./ A Művelődésügyi Minisztérium 127128/1973.számú állásfoglalása:

Az általános és középiskolákban az iskola egész területén, az iskolai foglalkozásokon, a tanítási órákon, óráközi szünetekben, a tanításra való előkészület idején, a szakköri, önképzőköri, sportköri, a napközi otthoni, a tanulószobai foglalkozásokon, énekkari órákon, a rendkívüli tárgyak oktatásának időtartama alatt, a korrepetálásokon tilos a dohányzás.

4./ A Művelődésügyi Minisztérium 127128/1973. számú állásfoglalása:

"...a nevelők ne dohányozzanak a tanulók előtt..."

5./ Az Universal Postal Union támogatja a dohányzás elleni akciókat.

6./ A Belkereskedelmi Minisztérium Igazgatási Főosztálya Vezetőjének állásfoglalása:

"A dohányboltok bizonyos mértékig pótolják az egyébként zárva tartó egyéb boltok választékát is pl. apróbb ajándékcikkek, kávé, illatszerek, édesség stb. árukból. - Az élelmiszer üzletek választékából való kivonása pedig /a dohányárakra utal/ a fennálló rendelkezések és az ellátási feladatok teljesítése szempontjából nem megvalósítható." --- Ezen álláspont nem fogadható el!

7./ Az alaprendelet a Pénzügyőri Szolgálati Szabályzatban található.

8./ Figyelmeztető szövegek: A dohányzó terhes veszélyezteti születendő gyermeke egészségét! -- A terhesség alatti dohányzás a születendő gyermek értelmi fogyatékosságának lehet az okozója! -- A dohányzók között gyakori a hörghurut és a tüdőrák! -- A dohányfüstös környezet a nemdohányzók egészségét is veszélyezteti! -- A szív- és érrendszeri betegségek egyik kockázati tényezője a dohányzás!

9./ A Belkereskedelmi Minisztérium 4/1976. számú állásfoglalása:

Az áruházakban, az élelmiszert árusító üzletekben, a munkahelyi és önkiszolgáló éttermekben, állófogyasztásra szolgáló cukrászdákban, továbbá azokon a helyeken, ahol a tartózkodási idő viszonylag rövid: tilos a dohányzás. Egy üzleti egység több azonos rendeltetésű vendéglátói helyisége közül a nemdohányzók részére külön helyiséget, termet kell biztosítani. Azon vendéglátóipari egységekben, ahol a dohányzás megengedett és a vendégek hosszabb ideig tartózkodnak, a lehetőségekhez képest megfelelő légcseréről kell gondoskodni.

A Vendéglátóipari Főosztály rendelkezése /1979/: A "passzív dohányzás" ártalmaira való tekintettel, a gyermekétkeztetést végző melegkonyhás üzletekben, a gyermekétkeztetés ideje alatt, tilos a dohányzás.

10./ A MÁV Vezetőségének intézkedései: /1981./

Az egy váróhelyiséggel ellátott megállóhelyeken és megálló rakodó helyek helyiségeiben tilos a dohányzás.

Az egynél több utastérrel rendelkező valamennyi állomáson - egy dohányzó helyiség

kivételével - a dohányzás tilos. A gyermekek részére fenntartott várótermekben, a kultúrtermekben, a tanulók várótermeiben tilos a dohányzás.

A személyszállító vonatokon megfelelő számú kocsit vagy szakaszt a nemdohányzók részére kell kijelölni. Ez általában 2. kocsiosztályban a nemdohányzók részére 6, a dohányzók részére pedig 4 fülkét jelent. E kocsikban a folyosókon megengedett a dohányzás.

A távolsági személy, gyors és expressz-vonatokon, ahol 2 elsőosztályú kocsit közlekedik rendszeresen, az egyik kocsit nemdohányzó és ebben a kocsiban még a folyosón sem szabad dohányozni.

A hálókocsokban, a fülkékben dohányozni csak valamennyi utas beleegyezése esetén szabad. A nemdohányzók, a gyermekek és a tanulók részére fenntartott váróhelyiségekben, a nemdohányzó kocsikban és fülkékben még valamennyi utas beleegyezése esetén sem szabad dohányozni.

."A kis motorvonatokban és mellékkocsikban, az elővárosi és környéki forgalmat ellátó valamennyi 90 perc menettartamot meg nem haladó személyszállító vonatokon a dohányzás tilos" korábbi intézkedés visszaállítandó.

11./ A VOLÁN Vezérigazgatójának 10/1976. számú utasítása módosítandó.

12./ A Belkereskedelmi Miniszter 10/1977. számú rendelete:

3 A. §

/1/ Tilos a dohányipari termékek fogyasztására ösztönző reklám- és hirdetési tevékenység.

/2/ A rendelet alkalmazása szempontjából nem minősül reklám-, ill. hirdetési tevékenységnek a dohányipari termékeknek az üzlet kirakatában, illetőleg eladótermében történő bemutatása.

13./ Az egészségügyről szóló 1972. évi II. törvény 59.§./3/ bekezdése.

14./ A Tanács 1983 júliusában alakult. Létrehozói: Országgyűlés Egészségügyi és Szociális Bizottsága elnöke, a MUOSZ Egészségügyi és Szociálpolitikai Tagozata vezetősége, az OENI, az Egészségügyi Minisztérium Sajtófőnöke.

15./ Több írás, nyilatkozat nem segítette a hazai dohányzás elleni akció kibontakozását. Pl.: Kelemen Gábor, dr. Gedeon Alajos, Hegedüs Géza, Bor Ambrus írásai /Magyar Nemzet. 1980. ápr.27., okt. 5, 1981. nov. 6, 1982. márc. 2., ÉS 1979. dec. 22./ és Abody Béla televíziós nyilatkozata. /1980. ápr.6./.

16./ Akadémiai Közlöny. XXVIII. 8.86.1979.

- 17./ Organikus és anorganikus por belégzését lehetővé tevő munkahelyeken /bányaiipar, azbeszt feldolgozó ipar, gyapot ipar, stb./, olajfinomítók, benzinkutak, stb. környékén.
- 18./ A Magyar Országgyűlés Irodája 1981. július 24-i tájékoztatása.
- 19./ dr. Berentey György - dr. Pelbárt Jenő: Közlekedési Baleset. 1974.
- 20./ A cigaretta kikeresése, a gyújtóeszköz megkeresése, a rágyújtás és hamuzás művelete, a ruházatra hulló parázs letisztítása vagy a szembe kerülő parázs hatása, stb. eltereli a figyelmet! Baleset veszély!
- 21./ A Belkereskedelmi Miniszter 10/1977. számú rendelete. Magyar Reklámetikai Kódex. 1981.
- 22./ Magyar Reklámetikai Kódex. 1981. II. rész 3. cikkelyének /1/ bekezdése.
- 23./ 1983-ban az állami költségvetés bevételeinek 1,5 %-a a dohányforgalomból származó forgalmi adóbevételből adódott. Ez az összeg 7,8 milliárd forint volt.
- 24./ Az 1980-as évek első felében 26,5- 27,0 milliárd darab volt hazánkban az évi cigarettaforgalom. A megközelítőleg 27,0 milliárd darab évi cigarettaforgalom 1,35 milliárd doboz cigarettának felel meg.
Ha a cigaretta-dobozonkénti árát 2 forintra emelnénk, akkor a többletbevétel évi 2250 kórházi ágy létesítésére, 3 forint emelés esetén 3375 ágy létesítésére lenne elegendő, amennyiben egy kórházi ágy költsége 1,2 millió Ft.
- 25./ Egészségügyi, oktatási, képzési, továbbképzési feladat:
Minden orvos rendelkezék magas szintű alapos ismeretekkel a dohányzás káros hatásáról és megfelelő módszertani felkészültséggel, lehetőséggel a leszoktatás elősegítésére.
Az Egészségügyi Miniszter 25/1976. számú utasítása:
Az egészségügyi intézetek valamennyi dolgozójának feladata és kötelessége a rendszeres és folyamatos egészségügyi felvilágosító és az egészséges életmódra nevelő munka.
- 26./ Vági Szakközépiskola /Budapest/: "Nem rászokni!" mozgalmat kezdeményezett. –
Vállalatokon, üzemeken belül működnek nemdohányzó közösségek: "Itt nemdohányzók dolgoznak, köszönjük, hogy nem gyújt rá".

- 27./ Hazánkban jelenleg kapható: Tabex és dohányzás elleni teakeverék.
Kísérletek folynak az Anabazin és Nicorette nevű készítményekkel.
Hazánkban jelenleg nem kapható készítmények: Tabmint, Nicobrevin, Nicocortyl.
- 28./ Hazánkban 1960-ban 15,3. - 1970-ben 22,4, - 1980-ban 27,4, - 1985-ben 26,5 milliárd darab cigarettát forgalmazott a belkereskedelem.
1960-ban 3320, - 1970-ben 4480. - 1980-ban 5443, 1985-ben 5393 darab cigaretta jutott egy aktív keresőre a forgalmi mutatók alapján.
- 29./ Az adatgyűjtés módja, valamint az adatokat összegző-értékelő "központ" és az adatokat szolgáltató "alközpontok" tevékenysége meghatározandó.
- 30./ A Magyar Népköztársaság Alkotmánya: 57. §. /1/. A Magyar Népköztársaságban az állampolgároknak joguk van az élet, a testi épség és az egészség védelméhez.
- A Polgári Törvénykönyv "A személyhez fűződő jogok" c. fejezete: 76. §. A személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti .... a testi épség, az egészség megsértése.
- A Munka Törvénykönyve: 36. §. /1/ A dolgozónak munkatársaival együtt kell működnie és munkáját úgy kell végeznie, valamint általában olyan magatartást kell tanúsítania, hogy az más egészségét és testi épségét ne veszélyeztesse, munkáját ne zavarja, anyagi károsodását vagy helytelen megítélését ne idézze elő.
- Az emberi környezet védelméről szóló 1976. évi II. törvény:
2. §. /2/ Minden állampolgárnak joga van arra, hogy emberhez méltó környezetben éljen.
23. §. Tilos a levegő káros szennyezése.
- Minisztertanács 47/1979.sz. rendelete. A munkahelyre vonatkozó követelmények. 24.§./2/.: A munkahelyen olyan légállapotot kell biztosítani, amely nem vezet az emberi szervezet károsodásához és nem okoz túlzott igénybevételt.